

EU:n ennallistamisasetus

Salaojituksen neuvottelupäivät

4.4.2024

Anna-Rosa Asikainen, juristi (luonnonsuojelu), MTK

Mistä on tultu ja mitä seuraavaksi?

- Komissio julkaisi luonnon ennallistamista koskevan asetusehdotuksen ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin kesällä 2022. Ehdotuksen tausta on EU:n biodiversiteettistrategiassa ja Green Dealissa. Ehdotus käynnisti EU:ssa lainsäädäntöprosessin.
- Loppuvuonna 2023 kolmikantaneuvotteluissa saavutettiin alustava sopu lainsäädäntötekstistä. Teksti on alkuperäistä komission ehdotusta parempi, sillä siihen pystyttiin edunvalvonnalla vaikuttamaan. Suomen neuvottelutavoitteiden osalta jäätiin kuitenkin puolitiehen. Parlamentti vaikuttaa antaneen näkemyksistään enemmän periksi, sillä olennaisten kohtien osalta teksti painottuu neuvoston ja komission kantojen puolelle.
- Asetus tulee voimaan, jos sekä parlamentti että neuvosto hyväksyvät lainsäädäntötekstin. Parlamentti on jo äänestänyt hyväksymisen puolesta. Neuvostossa ei tällä hetkellä ole riittävästi jäsenmaiden enemmistöä hyväksymiselle. Asian käsittelyn eteneminen ja lopputulos ovat toistaiseksi epäselviä.
- Jos asetus tulee voimaan, kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnos on toimitettava komissiolle kahden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Suunnitelma on viimeisteltävä komission palaute huomioiden.

EU:n ennallistamisasetuksen pääsisältö

Yleinen
ennallistamistavoite

Tarkemmat
ennallistamistavoitteet

Luonto- ja lintudirektiivien
toimeenpanon tehostaminen
(tietyt luontotyytit ja tiettyjen lajien
elinympäristöt)

EU:n biodiversiteetti-
strategian toimeenpano
(laajat elinympäristö-
kokonaisuudet)

Toimeenpano

(kansalliset ennallistamissuunnitelmat,
komission arviointi ja palaute,
seuranta ja raportointi ym.)

Mitä asetus mahdollisesti tarkoittaa maa- ja metsätaloudelle sekä maankuivatukselle?

- Vaikka asetuksen nimessä on esillä ennallistaminen, se velvoittaa myös muuhun luonnon tilan parantamiseen. Jotta velvoitteet luonnon kannalta positiivisesta suunnasta voidaan täyttää, alueiden ennallistamisen lisäksi on luultavasti joiltain osin muutettava maa- ja metsätalouden käytäntöjä. Kyse on siis paitsi positiivisen aikaansaamisesta, myös negatiivisen vähentämisestä tai estämisestä.
- Maa- ja metsätalous liittyvät välittömästi tai välillisesti useisiin asetuksen artikloihin:
  - luonto- ja lintudirektiivien tarkoittamat luontoarvot (luontotyytit ja lajien elinympäristöt)
  - maatalousartikla (indikaattorit sekä turvepeltojen ennallistaminen ja vettäminen)
  - metsätalousartikla (indikaattorit)
  - pölyttäjät
  - vedet
- Johtaako asetus muutoksiin myös kansallisessa lainsäädännössä, vai valitaanko toimeenpanoon muita ohjauskeinoja?

Poimintoja maa- ja metsätalouteen vaikuttavista artikloista

- Yleistavoite: ennallistamistoimien piirissä 20 % EU:n maa- ja meripinta-alasta v. 2030 mennessä ja kaikki ennallistamista tarvitsevat ekosysteemit v. 2050 mennessä
- Luonto- ja lintudirektiivien tarkoittamiin luontoarvoihin kytkeytyvät ennallistamistavoitteet
  - luontotyytit: Suomessa 68 luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä
    - ennallistamistoimien piiriin ei-hyvässä tilassa olevia luontotyyppialueita (Natura 2000 -alueiden priorisointi v. 2030 asti)
    - palauttamistoimilla suotuisa vertailupinta-ala
    - tietoisuus luontotyyppialueiden tilasta
  - lajien elinympäristöt: Suomessa 140 luontodirektiivin liitteiden II, IV ja V lajia sekä 249 lintudirektiivin tarkoittamaa luonnonvaraisesti esiintyvää lajia
    - ennallistamis- ja palauttamistoimilla sekä kytkeytyneisyyden parantamisella elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä
  - heikentämiskiellot
    - pyritään ennallistamistoimien piiriin kuuluvien alueiden tilan jatkuvaan paranemiseen sekä hyvän tilan saavuttamisen jälkeen merkittävän heikentymisen estämiseen
    - pyritään estämään merkittävä heikentyminen alueilla, joilla esiintyy asetuksen tarkoittamia luontotyyppisiä ja jotka ovat hyvässä tilassa tai joita tarvitaan tulostavoitteen saavuttamiseen
    - poikkeusmahdollisuudet
  - tulostavoitteet
    - luontotyytit: hyvässä tilassa olevan pinta-alan lisäys niin, että lopulta väh. 90 % pinta-alasta hyvässä tilassa ja suotuisa vertailupinta-ala saavutettu jokaisen luontotyyppin osalta jokaisen jäsenvaltion jokaisella biogeografisella alueella
    - lajien elinympäristöt: jatkuva laadun ja määrän paraneminen

Taulukko 1. Luontotyyppiryhmien kokonaispinta-alat, hyvässä, heikentyneessä ja tuntemattomassa tilassa olevat sekä Natura 2000 -alueilla sijaitsevat pinta-alat miljoonina hehtaareina. Kokonais- ja Natura 2000 -pinta-aloista on esitetty paras arvio sekä arvioiden ylä- ja alaraja, kun taas muista pinta-aloista on esitetty arvioiden ylä- ja alarajat. Taulukossa on laskettu yhteen luontotyyppien tiedot eri luonnonmaantieteellisiltä alueilta. Pinta-ala-arvioissa on huomattavia epävarmuuksia johtuen puutteellisesta raportoinnista.

Ryhmä	Pinta-ala	Hyvä	Heikentynyt	Tuntematon	Natura
Wetlands	5,21 (5,16–5,25)	1,82–2,01	0,78–0,91	2,14–2,15	1,34 (1,31–1,37)
Forests	2,73 (2,63–2,84)	1,08–1,36	0,31–0,67	0,96–1,18	1,38 (1,35–1,40)
Grasslands and other pastoral habitats	0,04 (0,03–0,05)	0,02–0,04	0,00	0,00–0,01	0,03 (0,03–0,04)
Rocky and dune habitats	0,39 (0,37–0,40)	0,23–0,25	0,13–0,15	0,01	0,09 (0,08–0,09)
River, lake, alluvial and riparian habitats	3,52	2,51–2,54	0,36–0,37	0,59	0,76 (0,72–0,79)
Steppe, heath and scrub habitats	0,67 (0,67–0,67)	0,04–0,29	0,02–0,37	0,00	0,60
Marine	0,35 (0,35–0,42)	0,10–0,16	0,19–0,25	0,00	0,08 (0,08–0,09)

Poimintoja maa- ja metsätalouteen vaikuttavista artikloista

o Maatalousekosysteemit

- väh. kahden indikaattorin jatkuva myönteinen kehitys kansallisella tasolla, kunnes tyydyttävä taso saavutettu: perhoset, orgaanisen hiilen varasto kivennäismailla, monimuotoisia maisemapiirteitä sisältävän maatalousmaan osuus
- lintuindikaattorin myönteinen kehitys kansallisella tasolla niin, että asetuksessa määritellyt tasot saavutettu
- maatalouskäytössä olevien turvemaiden ennallistaminen ja vettäminen
  - 30 % + 1/4, 40 % + 1/3, 50 % + 1/3
  - maatalousmaidon ennallistamista ja vettämistä voi korvata turvetuotantoalueilla tehtävillä toimilla
  - maatalousmaidon vettämistä voi korvata muilla turvemaidella kuin turvetuotantoalueilla tehtävällä vettämisellä max. 40 %
  - tietyin edellytyksin vettäminen voi jäädä jäsenmaassa asetuksessa määriteltyä osuutta pienemmäksi
  - vettäminen vapaaehtoisista viljelijöille ja yksityisille maanomistajille
- hätäjarru: määräaikainen toimeenpanon keskeyttäminen

o Metsäekosysteemit

- o lintuindikaattorin jatkuva myönteinen kehitys kansallisella tasolla, kunnes tyydyttävä taso saavutettu
- o väh. kuuden indikaattorin jatkuva myönteinen kehitys kansallisella tasolla, kunnes tyydyttävä taso saavutettu: pysty- ja maalahopuu, eri-ikäisrakenteisten metsien osuus, kytketyneisyys, orgaanisen hiilen varasto, luontaisista puulajeista koostuvien metsien osuus, puulajien monipuolisuus

MTK:n huomioita ennallistamisasetukseen liittyen

- Vaikka kolmikantaneuvotteluissa muodostettu lainsäädäntöteksti on komission alkuperäistä ehdotusta parempi, se on edelleen ongelmallinen. Asetukseen liittyy uhkia ja epätietoisuutta sekä Suomelle aiheutuvien kustannusten että maa- ja metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten osalta. Lainsäädäntöteksti jäi ongelmalliseksi nimenomaan Suomelle erityisen tärkeiden 4 artiklan (direktiiviluontotyyppien ja -lajien elinympäristöjen ennallistaminen, ml. heikentämiskielto) ja 9 artiklan (maatalous) osalta. 10 artiklassa (metsät) kansallinen valinnanvara indikaattoreiden suhteen jäi liian kapeaksi.
- Kokonaisuudessaan tarkasteltuna asetukset ei edistä eri yhteiskunnallisten tavoitteiden yhteensovittamisen mahdollisuuksia, luonnon tilan parantamiseen tähtäävien toimien vaikuttavaa ja kustannustehokasta kohdentamista, elintärkeiden maa- ja metsätalouden alkutuotannon edellytysten ylläpitämistä eikä luonnon monimuotoisuuden edistämisen hyväksyttävyyttä. Asetusta on pidettävä ongelmallisena, vaikka moni käytännön toimeenpanoon ja siten myös vaikutuksiin liittyvä asia jääkin kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa täsmennettäväksi.
- MTK ei vastusta ennallistamista eikä muuta luonnon tilan parantamista, vaan velvoittavaan ja monelta osin ongelmalliseen EU-lainsäädäntöön perustuvaa tapaa edistää mainittuja asioita. Helmikuussa 2024 julkaistussa MTK:n ja SLC:n luonnon monimuotoisuuden tiekartassa on useita tavoitteita ja toimenpiteitä näiden asioiden edistämiseksi. Vaikka asetukset hylättäisiin, MTK on sitoutunut tukemaan Suomessa yksityismailla tehtävää päämäärätietoista, maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvaa luonnon tilan parantamista.
- Jos asetukset hyväksytään, toimeenpanoon liittyvillä valinnoilla voidaan vaikuttaa maa- ja metsätaloudelle aiheutuviin vaikutuksiin. Kansallista ennallistamissuunnitelmaa tehtäessä ja asetusta muutoinkin toimeenpantaessa pitää täysimääräisesti hyödyntää kansallinen liikkumavara ja erilaiset joustot, jotka vaikuttamistyöllä on saatu lainsäädäntötekstiin tuotua. Tuloksin on rohkeasti painotettava Suomen, suomalaisen maa- ja metsätalouden sekä maanomistajan etua. Järkevään toimeenpanoon on löydettävä yksituumaisuus ylimmästä poliittisesta johdosta käytännön toteutukseen saakka. Kannattavan maa- ja metsätalouden edellytyksistä, omaisuuden suojasta ja toimeenpanon hyväksyttävyydestä on pidettävä erityistä huolta.

Mykkänen: Ennallistamisen pääpaino vapaaehtoisissa toimissa – maanomistajat voivat saada korvauksia tekemistään toimenpiteistä

Maanomistaja voi saada korvauksia vapaaehtoisten suojele- ja ennallistamishojelmien kautta.

TILAAJALLE

Jaa artikkeli

Kuuntele

Kuva: Sanne Katainen

MT Metsä | Metsäpolitiikka 14.11.2023 16:01

Hallitus keskittyy siihen, miten asetusta sovelletaan mahdollisimman järkevästi niin, että käytössä on parhaat keinot ja kohtuuttomia toimia ei synny – jos asetusta saa parlamentilta hyväksynnän.

MTK esitti huolen siitä, osataanko asetuksessa annettu kansallinen säätövara hyödyntää Suomessa omien etujemme mukaan.

”On ihan ydinkysymys, että osataanko me löytää Suomesta se Suomen malli luonnon tilan parantamiseen yhdessä. Toisaalta edistää luonnon tilan parantamista, mutta tehdä se sellaisilla keinoilla, jotka ei loukkaa omaisuudensuojaa, luo turhaa vastakkainasettelua eikä mene ääripoluille. Kyllä minä uskon, että meillä Suomessa on sitä osaamista”, Mykkänen pohtii.